

DE FILOSOOF

Maandelijkse uitgave van de Faculteitsvereniging Utrechtse Filosofiestudenten voor de Faculteit Wijsbegeerte Utrecht.

Jaargang 3   Nummer 18
Februari 2002   Blok 3 / 4

IN DIT NUMMER:

Swah...	p.1
Stoelendans	p.2
FUF - Reis	p.3
Interview met Hans Wessels	p.3
Kalender	p.6
Boosaardige herinnering	p.8
Verslag Studentenparlement	p.9
Mededelingen	p.10
Rooster Blok 4	p.11
Tentamenroosters	p.12
Einde	p.12

VAN DE REDACTIE

Wie zo af en toe eens aan het uiteinde van de lange, lange gang van onze faculteit rondhangt in de buurt van het FUF-hok, alias HoCKI, heeft vast al wel eens het gerucht opgevangen dat de Connectie, het faculteitsblad van CKI, landelijk zal gaan.

Door C. van Sijl

Dit gebeurt deels vanwege de samenwerking die alle kunstmatig intelligenten in Nederland op touw willen zetten in verband met de komst van het BaMa-systeem. In die artificiële wereld is het booming bussiness, zodat de redactie van de Connectie er niet een klein beetje geluk wel op kan hopen dat ze een full-colour blad op glossy papier kunnen uitbrengen...

Voordat het voor De FilosooF echter zo ver is, zal er nog wel de nodige tijd verstrijken. Niet alleen omdat de eensgezindheid tussen de verschillende Nederlandse filosofie-faculteiten met betrekking tot de inhoud van het vakgebied tamelijk ver te zoeken is.

Nee, allereerst zal er natuurlijk een redactie nodig zijn, voordat De FilosooF als spetterende, hippe krant zal kunnen beginnen te dromen van een serieuze concurrentiestrijd met Filosofie Magazine...

Help mee om een stap in de goede richting te zetten! Mail naar de.filosoof@phil.uu.nl en dan wijden wij je in de geheimen van De FilosooF en de faculteit in, want op de hoogte blijven van wat er allemaal bekokstoofd wordt, dat kun je het beste via ons aller faculteitsblad!

Ook nu, in het eerste nummer van het jaar 2002, vind je alle gebruikelijke informatie die je nodig hebt en bovendien een interview met Hans Wessels, de man die alles weet van filosofie op school, een filosofische beschouwing van onze trouwe inzender Niels Nijsingh, en het laatste nieuws over de status quo van alle wijsgerig-facultaire zaken... Veel plezier ermee en ik hoop gauw van jullie te

SWAH...

swah_@hotmail.com

STOELENDANS

Al is het dan alweer februari, dan nog voel ik mij geroepen om even de status quo van de faculteit aan het begin van dit jaar op een rijtje te zetten. Nieuw jaar, nieuwe ronden, nieuwe kansen! En een gelukkig 2002 trouwens...

Door C. Ierna

Zoals velen van jullie wel al zullen weten, gaat ons aller decaan, prof. Willem van Rijen volgend jaar met pensioen en zal waarschijnlijk vertrekken van onze faculteit. Dit jaar al hebben nieuwe docenten zijn taken gedeeltelijk overgenomen. De basisdoctoraalcursus Sociale en Politieke Filosofie werd dit blok gegeven door dr. Bert van den Brink en de propedeusecursus zal volgend blok door dr. Ad Verbrugge gegeven worden (Verbrugge verving vorig jaar al tijdelijk Van Reijen voor een vervolddoctoraalcursus). De lichting van 2000 heeft Van Reijen al helemaal niet meer als docent meegeemaakt, vanwege zijn afwezigheid vorig jaar in de periode van de propedeusecursus. Nu de basisdoctoraalcursus door iemand anders gegeven wordt, kunnen ze misschien nog een vervolddoctoraalcursus meemaken over Heidegger of over de Kritische Theorie als ze zich haasten, maar daarna zijn hun kansen verkeken...

Tevens is er in de vakgroep Praktische Filosofie nog een belangrijke New Entry, want vanaf 1 februari is de langverwachte hoogleraar Ethisch eindelijk officieel werkzaam. Sinds enkele jaren al waren er plannen om een nieuwe hoogleraarstoel te creëren. De verwachtingen waren erg hoog: al wilde men niet recht toe recht aan een schaap met vijf poten, zo was toch het idee dat deze post zich uiteindelijk zelf zou moeten kunnen betalen door middel van de legendarische derde geldstroom -die we niet vaak te zien krijgen hier bij wijsbegeerte- en tevens hoopte men op een internationale groothed die ook veel studenten zou trekken. De grote held die dit allemaal waar moet maken, Prof. Marcus Düwell, komt uit het land waar het theologenbloed vrij door de aderen van de filosofen stroomt. Voor iedereen die het proefcollege gemist heeft, zullen er nog volop kansen zijn om kennis te maken met onze nieuwe hoogleraar.

Ook blijkt uit het rooster dat enkele vakken, voormalig gegeven door Prof. Jan Bransen, nu door de (mij) nog onbekende heren Delaere en Van Mechelen zullen worden gedoceerd. Nu Bransen afstand heeft gedaan van zijn positie in de Faculteitsraad en ook zijn colleges (en afstudeerders) heeft overgedragen, werpt dit alleen nog meer vragen op...

Niet alleen in de vakgroep PF is het een vrolijk komen en gaan van docenten, ook in de vakgroep Theoretische Filosofie is er van alles aan de hand. Sinds het -door velen betreurde- vertrek van de onvolprezen Dr. Igor Douven aan het einde van het vorige academische jaar, heeft de vakgroep TF met man en macht geprobeerd het gat te dichten. Na twee nieuwe docenten aangetrokken te hebben, Prof. Jan Treur en Dr. Alexander van den Bosch, die elk een reguliere cursus op het gebied van Kenleer en Wetenschapsfilosofie hebben gehouden (met slechts enkele kleine persoonlijke nadrukken en wijzigingen), was er tot voor kort nog steeds een vacature. Met spanning werd er afgewacht wie er voor blok 5 (Inleiding Kennisleer en Wetenschapsfilosofie) uit de hoge hoed getoverd zou worden.

Behalve voor de eerste kennismaking met deze discipline van de propedeusestudenten zijn de verwachtingen bij de derde en vierdejaars natuurlijk het grootst. Zolang deze post namelijk niet bemand kon worden, kon er niet binnen onze faculteit op dit gebied afgestudeerd worden. Nu schijnt echter dat we een belangrijke nieuwe aanwinst hebben in de persoon van Dr. Janneke van Lith.

Eveneens op organisatorisch en bestuurlijk niveau gaat er de komende tijd nogal wat veranderen. In de faculteitsraad zijn namelijk onlangs de plannen voor de nieuwe huisvesting bekend gemaakt en die zien er heel goed uit. De faculteit zal naar de begane grond van het bestuursgebouw verhuizen, steeds in dezelfde vleugel. Waar nu het U-blad zit zullen leslokalen komen, daartegenover computerzalen en bij de achteringang de administratie. De hoofdingang komt aan de voorkant en in de ruimten waar nu kantoren zijn komt een gedeelte met bankjes, koffie- en snoepautomaten. De docentenkamers en het FUF-hoek komen op de eerste verdieping.

We gaan deze nieuwe locatie samen met het IVLOS betrekken en dit betekent dat we ook nauw daarmee zullen gaan samenwerken, in ieder geval wat betreft de administratie en kosten van de lokalen die we delen. Waarschijnlijk gaat het echter ook wat verder dan dat. Tegelijkertijd, zoals we enige tijd geleden op de voorpagina van het U-blad hebben kunnen lezen, hebben het College van Bestuur en de Decanen besloten om die oude, overbodige faculteiten met de komst van BaMa eens uit de weg te ruimen en daar flitsende, hippe, massale clusters van te maken. Deze logge Leviathanen zullen uit een fusie van verschillende faculteiten ontstaan. Zoals door velen al vermoed, zullen wij gaan versmelten met de faculteiten letteren en theologie. In de ogen van velen zou dit een regelrechte ramp worden: vooral het massale karakter van letteren (en haar financiële situatie) zou deze fusie wel eens in een verstikkende omhelzing kunnen veranderen.

Inmiddels is semi-officieel al bekend gemaakt dat het allemaal niet zo'n vaart loopt en onze onafhankelijkheid en autonomie in grote mate gewaarborgd zullen blijven (dankzij Van Reijen).

Voor de organisatie en het bestuur worden het als nog interessante tijden: wij fuseren deels, op bestuurlijk niveau, met letteren en zijn gehuisvest samen met het IVLOS (dat bij het cluster van sociale wetenschappen wordt ondergebracht)...

Mijn verwachting is dat dit, zoals BaMa, uiteindelijk neerkomt op de zoveelste cosmetische operatie vergezeld van bezuiniging. Voor ons studenten zit er waarschijnlijk niets in... tenzij... tenzij we een mooi oud pand in de binnenstad zouden kunnen krijgen, helemaal voor onszelf... bijvoorbeeld op de hoek van de Drift, tegenover Multicopy, daar zouden we makkelijk inpassen,... maar ja, op de Uithof kun je niet anders dan dromen van mooie gebouwen, terwijl de echte 'Uithofverkrachters' het ene apocalyptische, ongezellige gedrocht na het andere uit de grond stampen, zoals de nieuwe bibliotheek of het basketbalcafé (wie dat bedacht heeft...). Nee, geef mij maar de goede oude Uithof Inn, die zich weinigen nog maar kunnen herinneren, daar dit bijzonder knusse cafeetje preventief geruimd werd, twee jaar voor het begin van de werkzaamheden aan de bibliotheek.

FUF - REIS

De FUF heeft dit jaar weer een veelbelovende reis georganiseerd. Onder de noemer Budapest 2002 zullen dit jaar naar schatting zo'n 35 filosofen genieten van de spanningen en sensaties die Budapest te bieden heeft.

IJJ kan ook meegaan!!!

De avontuurlijke filosofen zullen per trein naar de plaats van bestemming worden vervoerd en vervolgens een week lang worden ondergebracht in een hostel in het centrum.

Elke ochtend een ontbijt en 's avonds de mogelijkheid om van de internetfaciliteiten gebruik te maken om de huisblijvers duidelijk te maken wat ze allemaal missen.

Behalve een bezoek aan twee lezingen van bekende Hongaarse filosofen (in het Engels!!) zullen er tal van

mogelijkheden zijn op zowel cultureel gebied als ontspanning en deze zullen uiteraard aan ieders grote verwachtingen voldoen (het bier is ook heel goedkoop!).

Deze reis zal geschieden tussen 3 en 12 mei 2002, de prijs is 215 euro voor niet-leden en 190 euro voor leden.

Wil je je inschrijven of heb je nog vragen, stuur dan een mailtje naar:

FUFreis2002@hotmail.com

Inschrijven is mogelijk tot en met 28 februari.

Groetjes, en tot in Budapest!

De Reiscommissie

F

INTERVIEW MET HANS WESSELS

Carlo Ierna: Kunt u in het kort vertellen wat u doet, wat uw functie is, waar u mee bezig bent qua onderwijs, onderzoek en andere activiteiten?

Hans Wessels: Een dag in de week geef ik vakdidactiek filosofie, dat is een eerstegraads docentenopleiding filosofie voor havo of vwo. Dat is mijn belangrijkste onderwijsactiviteit.

In het onderzoek ben ik nu bezig op het snijvlak van filosofie en didactiek. Dit heeft te maken met de didactiek van de tweede fase en dan in het bijzonder gericht op de werkvormen voor het vak filosofie.

Er zijn specifiek filosofische werkvormen die je in het voortgezet onderwijs kunt gebruiken, die andere vakken niet gebruiken, zoals het socratisch gesprek, een filosofisch debat voeren... Maar ik moet zeggen dat veel dingen ook hetzelfde zijn als bij andere vakken. Bijvoorbeeld het feit dat je onderzoek doet, dat je een onderwijsleergesprek kunt houden. Dat zijn eigenlijk de belangrijkste zaken die je bij vakdidactiek leert. De bedoeling is dat je docenten opleidt om als filosofen goed met leerlingen om te gaan. Dat is voor filosofen over het algemeen moeilijk. Zelf heb ik in Amsterdam gestudeerd. Bij geschiedenis van de filosofie en in de esthetica van Schopenhauer en Nietzsche ben ik afgestudeerd, bij Aler toenertijd.

Toen ik in het middelbaar onderwijs ging werken begreep ik pas wat de waarde van filosofie kan zijn voor het dagelijks leven van jonge mensen. Het belangrijkste daarbij is dat filosofen met hele abstracte grootheden bezig zijn en analyseren op metaniveau, terwijl je als leerling met eerste orde problemen bezig bent, in plaats van met tweede. En daar hebben leerlingen vaak heel erg

behoefte aan: om over die eerste orde problemen, over zingevingsvraagstukken te reflecteren.

Hoe kwam u eigenlijk zelf tot de keuze om filosofie te studeren? Heeft u ook al filosofie op de middelbare school gehad? Nee, helaas niet, maar we hadden wel een docent Duits die achteraf gezien een sterk filosofische inbreng had, maar het vak filosofie heb ik niet gehad.

Het was mij eerste keuze, samen met Nederlands, toen ik ging studeren. Ik had echter al snel door dat er met filosofie weinig mogelijkheden waren om er je beroep van te maken, tenzij je heel veel geluk had of heel erg goed was in een bepaald vakgebied. Om dat ik vroeger zelf ook goede docenten had gehad leek het me wel leuk om ook het onderwijs in te gaan. Toen heb ik besloten om ook Nederlands te gaan volgen, om daar een lesbevoegheid in te gaan halen. Tegelijk deed ik filosofie en later zelfs nog maatschappijleer, dus heb ik nu twee bevoegdheden.

Verwachtte u de overstep van eerste- naar tweede orde problemen, die u net noemde, al toen u zelf filosofie ging studeren?

Ik moet eerst even vertellen dat je, als je filosofie gestudeerd hebt, een stap terug moet doen van tweede naar eerste orde problemen om in de concrete werkelijkheid te beginnen met je onderwijs, bij de ervaringen van leerlingen, bij de alledaagse werkelijkheid. Dan kun je stap voor stap, rustig aan, op metaniveau analyses plegen en laten zien hoe een filosoof werkt en ze de goede vragen leren stellen.

Ik denk eigenlijk wel dat ik, toen ik begon te studeren, dezelfde

HET INTERVIEW:

verwachting had. Toen ging het ook zoals het veel filosofiestudenten gegaan zal zijn, dat je behoefte hebt aan een soort verheldering en dat je bij filosofie denkt van: ik wil nu wel eens weten hoe het echt zit.

Je leert de wereld toch iets anders ordenen en analyseren dan je normaal gesproken doet en gedurende je studie kom je er dan achter dat het vooral om allerlei posities gaat en dat er geen laatste antwoorden zijn, dat het voor een deel ook techniek is, filosoferen.

Specifiek filosofische technieken zoals het socratisch gesprek of het publieke debat, waarin je rationeel moet argumenteren worden nu veelal gezien als instrumenten in plaats van inhoudelijke zaken: men geeft er zelfs speciaal les in.

Ja, het wordt wat sofistisch, zou je kunnen zeggen. Het gevaar dat het niet meer om de inhoud, maar om de vorm, de techniek gaat, ligt wel op de loer, zowel bij docenten als bij leerlingen. Het is een belangrijk onderscheid met andere vakken, zoals Nederlands, waar ook heel veel argumentatieve vaardigheden worden gedoceerd: bij filosofie gaat het ook om inhouden, heb je ook ethische standpunten en antropologische vooronderstellingen. Dan gaat het verder dan alleen vormkwesties en wordt filosofie ook een soort bestaansverheldering. Dat is in het voortgezet onderwijs ook echt zo, maar dan wel via een bepaalde methode.

Gelukkig zijn er de laatste jaren ook lesboeken verschenen. Dan gaat het er toch om dat leerlingen bijvoorbeeld veel weten van kentheorie, in die zin dat ze weten wat bronnen van kennis zijn en wat logische argumentatie is. Ze moeten echter ook de posities die ze innemen kunnen vertalen naar wat de historische posities zijn. Dus dat je leerlingen ineens laat ontdekken van: hé, dat heeft Kant ook gezegd! Als het bijvoorbeeld om plichtsethiek gaat... Want het gaat er niet alleen om dat je ze dingen leert, maar ook dat ze de dingen moeten beseffen en verwerken.

Daarom dus ook de nut en de noodzaak van filosofie op de middelbare school: vanwege het integreren met het dagelijkse leven, een soort van wijsgerige houding misschien...?

Ja, het is voor een docent de leukste ervaring als je ze over de problemen van de filosofie in de hal en de kantine nog verder hoort praten. In zoverre komt filosofie ook tegemoet aan de behoefte die bij leerlingen wel heerst, om het over inhouden te hebben, waaraan bij andere vakken te weinig wordt voldaan. Filosofie wordt vaak, en voor een deel ook wel terecht, gezien als een moeilijk vak voor een intellectuele leerling op het voorgezet onderwijs. Zowel qua vaardigheden als qua inhoud: de inhoud is vaak nogal abstract en de argumentatieve en logische vaardigheden gaan nog iets verder dan bij andere vakken. Dat maakt dat het imago van het vak op zich wel goed is. Dit heeft echter ook weer als gevaar dat er een beetje mee gekoketteerd wordt: het is een interessante trend om te zeggen dat je filosofie in je pakket hebt.

Hoe bent u eigenlijk in uw huidige functie aan onze faculteit terechtgekomen?

Ik kwam er op gegeven moment achter dat het vak filosofie op de middelbare school helemaal geen infrastructuur had. Er was

wel een vakvereniging maar geen docenten die lid waren, terwijl het toen, in 1982, wel op 12 middelbare scholen gegeven werd. Die vakvereniging was een beetje wereldvreemd en wist niet hoe je die infrastructuur moest creëren: ze wist niet hoe je een bestuur moest organiseren, hoe je belangen moet verdedigen of hoe je in politiek Den Haag moet lobbyen. Het vak bestond wel maar werd door het CDA klein gehouden omdat het concurreerde met godsdienst. Op een gegeven moment werd het CDA wat liberaler en van de regering kreeg filosofie uiteindelijk veel meer ruimte omdat het beter tegemoet kwam aan de vragen van de moderne tijd dan godsdienst of levensbeschouwing.

Vijftien jaar geleden heb ik me dus vooral bezig gehouden met de infrastructuur en zitting genomen in de vakvereniging en samen met Jos Kessels (partijvoorganger) allerlei projecten opgezet, waaronder een examenprogramma. Hoe zou nu de inhoud van het vak eruit moeten zien als je filosofie op het VWO geeft? Dat zijn afschuwelijk onbeslisbare discussies, omdat elke faculteit en middelbare school filosofie op een andere manier deed, al naar gelang waar je was afgestudeerd of welke hoogleraar een sterke positie had.

Dat heeft ertoe geleid dat Jos Kessels en ik destijs een empirisch onderzoek hebben gedaan naar het leerplan filosofie op die twaalf middelbare scholen, of de faculteiten filosofie als een wenselijk middelbare-school-vak beschouwden en hoe hun propedeuses eruit zagen. Tot onze grote verbazing kwamen hier vijf vakken uit naar voren, met globaal dezelfde inhoud: antropologie, ethiek, kennisleer, wetenschapsfilosofie en logica.

Wat denkt u over het huidige filosofische klimaat in het publieke debat?

Ik mis de filosoof in Nederland in het publieke debat. Zelfs in het politieke debat mogen ze wat mij betreft meedoen. Kijk, Sloterdijk is niet echt een filosoof, maar meer een literair filosoof, toch maakt hij wel wat los en weet hij precies waar hij mee bezig is. Hij weet zelfs hoe hij het moet regisseren, ook zijn tegenstanders blijkbaar. En ze hebben het over wat de status is van de klonende wetenschap! Dat werkt, maar in Nederland doen we dat te weinig en dat is eigenlijk eeuwig zonde.

Hoe zijn de statistieken van het middelbare schoolvak filosofie op het moment?

Er zijn nu 110 tot 120 scholen die filosofie geven en ze hebben totaal 320 uur voor dit vak staan, verspreid over drie jaar. Dat komt dus uit op twee à drie uur per week waarin filosofie gegeven wordt. Als je het Europees bekijkt komt Nederland er nog een beetje bekaaid af, want in Frankrijk en Italië is het gewoon een verplicht vak, maar dat is natuurlijk ook historisch zo gegroeid.

Het is een redelijk succesvol vak, omdat we een goede positie hebben in de tweede fase en omdat het aantal scholen waar filosofie wordt aangeboden de laatste jaren enorm is gegroeid. Dat wil natuurlijk ook zeggen dat we docenten nodig hebben, want niet iedereen kan filosofie geven: gelukkig niet!

Is er veel interesse voor de opleiding docent filosofie?

Zeker nu je weet dat er veel behoefte is aan docenten, zie je ook dat studenten meer interesse tonen. Ik had eerst twee tot drie

MET HANS WESSELS

studenten, maar het laatste jaar waren dat er al acht. Dus er is veel mogelijkheid om van je hobby je beroep te maken. Filosofen kiezen filosofie vaak als hobby, denk ik, en niet zozeer om er geld mee te verdienen. Dat komt pas veel later, als het al komt.

Maar het leuke is dus dat je, nu er docenten nodig zijn, bezig kunt zijn in een parttime baan, want meestal zijn het kleine banen. Van je hobby kan je leven en dat is, vind ik, mijn belangrijkste, niet zozeer filosofisch inhoudelijke, missie hier op de faculteit. Dat ik veel docenten mag opleiden en ook dat ze goede docenten worden.

Hoe ziet de opleiding docent filosofie eruit?

Je moet een doctoraal filosofie hebben of iets gelijkwaardigs en dan kan je de docentenopleiding gaan doen. Die duurt een jaar, waarin je veel algemene didactiek krijgt en eens in de veertien dagen krijg je vakdidactiek van mij en dat is zeer praktisch. Het belangrijkste wat je moet leren is de deductieve werkwijze: de zaken andersom aanpakken. Het individu staat centraal: je begint bij de ervaringen van leerlingen, dan maak je de overstap naar de actualiteit en dat bouw je langzaam uit tot algemene vragen en dergelijke. En dan is filosofie het leukste vak wat je kan geven op een middelbare school, echt! Vooral omdat je op een middelbare school als docent moet bewijzen dat filosofie overeind blijft, want je krijgt veel meer vragen dan bij de universiteit altijd gesteld is. Je moet niet zozeer je discipline verdedigen als wel diep en vooral heel breed zijn.

Toen ik een keer de kentheorie van Kant uit had gelegd, was er een leerling die zei: "U heeft nu uitgelegd hoe het kenvermogen van Kant in elkaar zit en hoe wij de wereld niet kennen, maar dankzij ons kenvermogen kennen en hetzelfde kenvermogen hebben. Nemen we de wereld dan ook exact hetzelfde waar?" Nou, daar moet je dan wel even antwoord op weten!

Elke keer wordt je met dat soort vragen van jonge mensen geconfronteerd. De leerlingen zijn constant bezig de stap te maken van wat die docent filosofie mij zegt, naar wat betekent dat voor mij? Kan ik dat vertalen? Dan zit je elke keer in een

soort permanente falsificatie-positie...

Wat zijn uw plannen voor de toekomst hier?

Het belangrijkste vind ik dat het vak filosofie in de politiek en ook in het onderwijs zijn positie houdt en ook uitbreidt. Dat is redelijk algemeen. Hier aan de faculteit vind ik het belangrijk, en dat is misschien ook wel meer politiek / strategisch als je dat bedoelt, dat het vak filosofie op de middelbare school langzamerhand als de kinderkamer van de faculteit wordt beschouwd, want veel leerlingen die filosofie in hun pakket krijgen zijn toch in ieder geval geïnteresseerd in filosofie en misschien dan ook in de universitaire studie filosofie. En als dat lukt, zou dat natuurlijk heel mooi zijn...

In de toekomst schijnt het zo te zijn dat we nauw zullen gaan samenwerken, zonet fuseren, met letteren en theologie. Hoe denkt u daarover?

Ik heb van Amsterdam begrepen, omdat ik daar nog wat contacten heb aangezien ik daar gestudeerd heb, dat zij zijn gefuseerd tot de faculteit geesteswetenschappen samen met letteren en theologie. Die schaalvergroting heeft er hoofdzakelijk toe geleid dat de personeelsproblemen van letteren vooral door de filosofien en theologen worden opgelost. Dat is natuurlijk heel vervelend.

Ten tweede is schaalvergroting volgens mij überhaupt een beetje uit de tijd. Om alleen maar naar economische grootheden te kijken om het begrip kwaliteit te definiëren. Ik denk dat je dat begrip op veel manieren kunt definiëren en dat het laatste wat je moet doen is het met economische redenen invullen. Kwaliteit is in ieder geval veel breder: het gaat ook om tevredenheid en herkenbaarheid van studenten en docenten. Om iets heel platisch te noemen: ik weet dat de studiegids van geesteswetenschappen zo dik is dat je hem met een steekkarretje moet ophalen en dat je niet meer weet waar de filosofiecolleges gegeven worden.

Bedankt voor dit interview!

DE GROTE VRIENDELIJKE

Donderdag 21 Februari Rotterdam	Vrijdag 22 Kalmthout	Zaterdag 23	Zondag 24 Leusden
<p>Lezing over Hugo de Groot in de reeks 'Nederlandse Filosofen' van Studium Generale.</p> <p>Spreker: Jan-Willem Bok.</p> <p>Tijd: 16.00 - 17.30 uur. / Gratis.</p> <p>Complex Woudestein, Zaal LB-77, Burg. Oudlaan 50, Info: 31-(0)10-4081144, www.eur.nl/studium</p>	<p>'Plato & de dichters', een lezing door Patrick Lateur.</p> <p>20.30 uur. / 6 euro / 4 euro</p> <p>Het Gemenebest, Strijboshof, Achterbroeksteenweg 69, Info: 32-(0)-486-270678, email: buyens@worldonline.be</p>		<p>Presentatie van het thema-nummer van het <i>Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte</i>, ditmaal over rationele keuze-theorie.</p> <p>Publieke discussie</p> <p>15.00 - 18.00 uur. / Gratis.</p> <p>Cafe des Idées, ISVW</p> <p>Info: 31-(0)30-2532436, e-mail: studgen@sg.uu.nl,</p> <p>Site: www.sg.uu.nl</p>
Vrijdag 1 Maart	Zaterdag 2	Zondag 3	<p>Maandag 4 Utrecht</p> <p>Studium Generale De uitdijende cirkel. Mens en dier: gezworen vijanden. Prof.mr. D. Boon.</p> <p>De toekomst van dierenbeschermingsbeleid: voorbij lijden. Drs. L. Paula.</p> <p>20.00 uur / Gratis</p> <p>Statenzaal van het voormalig Provinciehuis, Achter St. Pieter 200</p>
<p>Zaterdag 9 Utrecht</p> <p>22ste Nacht van de Poëzie</p> <p>Meer informatie op de site van Vredenburg.</p> <p>20.00 uur / 24,00 Euro</p> <p>Vredenburg</p>	Zondag 10	<p>Maandag 11 Utrecht</p> <p>Studium Generale De uitdijende cirkel. De last der dieren. dr. J. Swabe.</p> <p>Darwin, dier en recht. Prof. Paul Cliteur.</p> <p>20.00 uur / Gratis</p> <p>Raadzaal, gebouw Pietershof, ingang Kromme Nieuwegracht 47 E</p>	<p>Dinsdag 12 Utrecht</p> <p>Studium Generale Bewaren of weggooien. Toneelvoorstelling: De koperen vlinder van William Golding.</p> <p>Regie: Henk Jansen, vertaling: Ellen Wesselingh.</p> <p>Inleiding: mevr. dr. Antoinette de Bont (EUR).</p> <p>Tijd: 19.30 uur</p> <p>ParnassOs, Kruisstraat 201</p>
<p>Zondag 17 Amsterdam</p> <p>Lezing door Stephen Heppel over 'anders leren' op 'andere plekken'. Aansluitend debat.</p> <p>Tijd: 16.00 uur / 19.00 (debat). Kosten: 7,50 euro / 5 euro.</p> <p>De Balie, Kleine-Gartmanplantsoen 10, Info: 31-(0)20-5535151 balie@balie.nl, www.balie.nl</p>	<p>Maandag 18 Utrecht</p> <p>Studium Generale De uitdijende cirkel. Ontmoetingen met dieren, getemd of in vrijheid? drs. J. Kuil; Vegetarisme: de logische keuze. H. Bosch; Mug en olifant hebben evenveel recht op vrijheid; B. Stoop.</p> <p>20.00 uur / Gratis</p> <p>Raadzaal, Pietershof, ingang Kromme Nieuwegracht 47 E</p>	<p>Dinsdag 19 Utrecht</p> <p>Studium Generale Bewaren of weggooien. Weten we nu wat wetenschap is? Een wetenschapsfilosofisch slotdebat. Spreker: prof.dr. Herman Philipse.</p> <p>20.00 uur / Gratis</p> <p>Plaats: Kanunnikenzaal van de Faculty Club, Achter de Dom 7A</p>	<p>Woensdag 20 Utrecht</p> <p>Lezing FUF Programma Door Studenten Voor Studenten</p> <p>Deze keer met Hannah Schimmel. Plaats en tijd worden nog nader bekendgemaakt.</p>

Filosofiekalender

<p>Maandag 25 Utrecht Studium Generale De uitdijende cirkel. Mensen houden (van) dieren. Prof. E. Noordhuizen-Stassen. Mens en dier in theologisch perspectief. Dr. J. Schenderling. 20.00 uur / Gratis Raadzaal, gebouw Pietershof, ingang Kromme Nieuwegracht 47 E</p>	<p>Dinsdag 26 Utrecht Studium Generale Bewaren of weggooien. Over demarcatiecriteria in wetenschap, techniek en kunst. Het Kunstmuseum. Spreker: Prof.dr. Titus Eliens (Gemeentemuseum, Den Haag). 20.00 uur / Gratis Kanunnikenzaal van de Faculty Club, Achter de Dom 7A</p>	<p>Woensdag 27</p>	<p>Donderdag 28 Februari Rotterdam Lezing over Frans Hemsterhuis in de reeks 'Nederlandse Filosofen' van Studium Generale. Spreker: Michael Petry. 16.00 - 17.30 uur. / Gratis. Complex Woudenstein, Zaal LB-77, Burg. Oudlaan 50, Info: 31-(0)10-4081144, www.eur.nl/studium</p>
<p>Dinsdag 5 Utrecht Studium Generale Bewaren of weggooien. Over demarcatiecriteria in wetenschap, techniek en kunst. Het wetenschapsmuseum. Inleiding: drs. Peter de Haan (UU). 20.00 uur / Gratis Bijlhouwerstraat 6</p>	<p>Woensdag 6</p>	<p>Donderdag 7 Utrecht Studium Generale Schepping, wereldbeeld en levensbeschouwing. De schepping als verhaal, het verhaal als schepping. De antropologie van het scheppingsverhaal. dr. Wouter van Beek. 20.00 uur / Gratis Raadzaal, gebouw Pietershof, ingang Kromme Nieuwegracht 47 E</p>	<p>Vrijdag 8 Utrecht Studium Generalesymposium De Evolutie. 13.30 - 22.00 uur. Met: prof. L. Vet, prof. C. de Duve, Dr. I. Nieuwland, Prof. B. Boekschoten, Prof. T. Backeljau, muziek (Ouwe Meuk), Evolutietheater (theatergroep Pandemonium), Prof. S. Conway Morris, dr. J. Deschamps. Theatronzaal Educatorium, Leuvenlaan, de Uithof</p>
<p>Woensdag 13 Utrecht Studium Generale De schrijver als lezer. Over de geschiedenis van de roman. Rudi van der Paardt over de Latijnse roman. 20.00 uur / Gratis Kanunnikenzaal van de Faculty Club, Achter de Dom 7A</p>	<p>Donderdag 14 Utrecht Studium Generale Schepping, wereldbeeld en levensbeschouwing. Sectie op een dode god. Cultuurpsychologisch commentaar bij Nietzsches doodsvverklaring. Spreker: dr. Paul Voestermans. 20.00 uur / Gratis Raadzaal, gebouw Pietershof, ingang Kromme Nieuwegracht 47 E</p>	<p>Vrijdag 15</p>	<p>Zaterdag 16</p>
<p>Donderdag 21</p>	<p>Vrijdag 22 Kalmthout Een lezing over Plato en de geneeskunde door Jan Godderis. 20.30 uur. / 6 euro / 4 euro Het Gemenebest, Strijboshof, Achterbroeksteenweg 69, Info: 32-(0)-486-270678, email: buyens@worldonline.be</p>	<p>Zaterdag 23</p>	<p>Zondag 24 Amsterdam Frans de Waal over geweld en agressie. 11.00-13.00 uur. / 7 euro. Paradiso, Weteringschans 6-8, Info: 31-(0)20-6235451, www.klpoll.nl</p>

BOOSAARDIGE HERINNERING

Herinnering kan een boosaardig fenomeen worden als we niet meer in staat zijn feit van fictie te scheiden. Hoe is het mogelijk dat we onszelf zo kunnen bedotten?

Door N. Nijsingh

Misschien herinner je het je nog: op 27 april 1996 werd René Lancee gearresteerd, op verdenking van incest. De op Schiermonnikoog woonachtige politieagent werd door zijn dochter beschuldigd van misbruik. Later wordt zijn onschuld aangetoond. Bijna zes jaar na dato is het opvallende aan deze zaak niet de makkelijke manier waarop de overheid zich liet misleiden door onjuiste informatie. Evenmin de nadelige invloed die de mentor van dochter Bianca en een therapeut, ongetwijfeld met de beste bedoelingen, op de gebeurtenissen hadden. Zelfs het feit dat iemand, een wetsdienaar nog wel, ten onrechte door zijn eigen dochter beschuldigd kan worden is niet de voornaamste reden dat deze affaire meer het karakter van een horror dan van een pastorale heeft. Het gruwelijke aan de zaak en de reden dat ze zoveel aandacht heeft gekregen is dat ons eigen geheugen ons buitengewoon boosaardige streken kan leveren. Bianca was namelijk overtuigd van de waarheid van haar beschuldigingen.

En deze zaak staat niet op zichzelf. Er zijn zelfs gevallen bekend van ‘daders’ die zelfs nadat bewezen was dat ze onmogelijk schuldig konden zijn, bleven geloven dat ze hun kinderen misbruikt hadden (“I did violate them and abuse them and probably for a long period of time. I’ve repressed it”, aldus een, onschuldige, politieagent (!) in de talkshow Geraldo).

Het idee dat herinneringen onbetrouwbaar zijn is niet alleen buitengewoon verontrustend, het stelt ons tevens voor een theoretisch probleem. Dit probleem komt voort uit een metafoor die een sterk beroep doet op onze intuïties en zich bovendien gesteund weet door empirische waarneming. Dit is de metafoor van de geest als archiefkast. In deze metafoor is het herinneren van iets (een gebeurtenis of een feit) als het bladeren in een index. De dingen die ons overkomen worden opgeslagen in een archief en op het moment dat we ze nodig hebben, halen we deze (herinnerde) ervaringen weer uit het laatje met het etiket “herinneringen uit mijn vroege jeugd” of “feiten over Aristoteles”.

Nu lijkt het voorstellbaar dat de inhoud van een herinnering vervormd raakt over de tijd heen, maar wat niet mogelijk lijkt is dat we zogezegd in het ‘verkeerde laatje’ zoeken. Het is met andere woorden niet plausibel om in deze benadering te veronderstellen dat het mogelijk is om iets wat geen herinnering is aan te zien voor een herinnering. Toch is dat precies wat er gebeurt in gevallen van vermeende incest.

Op het moment van de ‘incest’ verkeerde, naar we mogen aannemen, de dochter van Lancee niet in veronderstelling dat ze misbruikt werd. Er wordt dus niets opgeslagen als ‘herinnering van incest’. Pas op latere leeftijd, waarschijnlijk pas nadat Bianca overtuigd is geraakt van de beschuldigingen, produceert ze ‘herinneringen’. Ze ziet een verbeelding aan voor een waarachtige herinnering.

De vergelijking met hallucinaties dringt zich op. In het geval van een hallucinatie is er echter geen sprake van het aanzien van de ene soort mentale toestand voor een andere, maar van een waarneming waarvan de inhoud onbetrouwbaar blijkt. Er is geen twijfel over dat ik nu aan het waarnemen ben, de vraag is alleen of mijn waarneming van roze muizen overeenkomt met de werkelijkheid. Het probleem van de vermeende incest is fundamenteel anders. Er was helemaal geen herinnering voordat Bianca er een produceerde, dus ook geen herinnering waarvan de inhoud gewijzigd werd.

Dit verschijnsel blijft, denk ik, onverklaarbaar zolang we een onderscheid tussen twee vormen van herinneren veronachtzamen. Dit onderscheid betreft het fundamentele verschil tussen een feitelijke herinnering en een herinnering van een ervaring. Feitelijke herinneringen zijn bijvoorbeeld ‘ik herinner me mijn naam’, of ‘ik weet dat de wortel van negen drie is’. Feitelijke herinneringen zijn overtuigingen, die aangepast kunnen worden onder de druk van andere overtuigingen. Herinneringen van ervaringen daarentegen zijn gebeurtenissen zoals we ons die voor de geest halen, bijvoorbeeld als we ons het gezicht van een geliefde herinneren, of in ons hoofd een melodielyr reproduceeren. Het is deze laatste vorm van herinneren waar we ons zorgen om maken als het gaat om de verwarring tussen verbeelding en herinnering.

De metafoor van de archiefkast suggereert dat de herinnering van een ervaring (experiential memory) de voortzetting is van die ervaring, die op gezette tijden weer herleefd kan worden. Naar mijn idee vormt het geval Lancee een indicatie dat deze opvatting ernaast zit. Verwarring tussen verbeelding en herinnering wijst er op dat herinnering meer verwant is met verbeelding, dan met waarneming. De wijdverbreide opvatting dat herinnering gecontinueerde ervaring is, is onjuist.

Een alternatief voor deze benadering is dat verbeelding altijd al een rol speelt bij het herinneren. Herinnering heeft geen onafhankelijke status, maar wordt aangepast onder druk van de overtuigingen die we over het verleden koesteren. Dit betekent dat Bianca niets anders deed dan wat wij allemaal doen wanneer we ons iets menen te herinneren: ze produceerde een reproductie van hoe ze dacht dat de dingen gegaan waren. Herinnering is een product van de verbeelding.

Dit houdt niet in dat we de metafoor van de archiefkast, die zoals ik al opmerkte, zich gesteund weet door de empirie, geheel moeten verlaten. Mijn suggestie zou zijn dat in dit archief geen herinnerde ervaringen voorkomen, maar slechts feitelijke herinneringen. De archiefkast bevat dus uitsluitend laatjes met feiten, geen laatjes met herinneringen.

STUDENTENPARLEMENT

Verslag van de vergadering van het Studentenparlement op vrijdag 15 februari

In het studentenparlement overleggen alle in de facultaire politiek geïnteresseerde studenten met elkaar. De studentleden van de verschillende raden en commissie brengen elkaar en andere belangstellenden op de hoogte van wat op dat moment allemaal speelt.

Door C. van Sijl en C. Ierna

Met dank aan S. van der Stigchel en D. Evers

Masterplannen CKI

Als eerste geeft Alain Wouterlood (voorzitter van het Studentenparlement) een inleiding bij het hoofdpunt van vandaag: de masterplannen van CKI. Hij vertelt dat er op dit moment een conflict is met de faculteit Wiskunde en Informatica aan de ene kant en de faculteit Sociale Wetenschappen aan de andere, over de master Kunstmatige Intelligentie. Hierdoor bestaat er de kans dat de master CKI opgesplitst zal worden en ondergebracht bij de twee andere faculteiten en dat we dus geen eigen master zouden krijgen. Het multidisciplinaire karakter van CKI zou hierdoor bijna geheel verdwijnen. Inmiddels hebben we een brief naar het College van Bestuur gestuurd en is er een persbericht de deur uitgegaan.

Onze decaan, Prof. Willem van Reijen, licht de zaak toe door te zeggen dat hij in het begin gematigd optimistisch was over de kansen van CKI, maar dat Wiskunde en Informatica zich als een dissident is gaan gedragen, waardoor de situatie veranderd is. Hij waardeert de initiatieven van het studentenparlement zeer. De faculteit is nog steeds bezig met onderhandelen. Binnenkort heeft Van Reijen een gesprek met de rector van de universiteit, Prof. Gispen, en zal er een manifest worden opgesteld. Hij vindt CKI een unieke opleiding en vreest dat zelfs op den duur de bachelor onder druk zou komen te staan.

Inmiddels hebben we een audientie gehad bij Drs. W. Kardux, secretaris van het CvB en zal er ook nog overlegd worden met Prof. W.H. Gispen, de rector. Kardux wees erop dat het vooral belangrijk zou zijn als de hogeraren CKI meer van zich zouden laten horen.

BaMa wijsbegeerte

Vervolgens behandelen we de stand van zaken omtrent de BaMa-plannen bij wijsbegeerte. We hebben een overzicht gekregen van het cursusaanbod, wat ook het officiële en definitieve lijkt te zijn. Echter, op een bepaalde manier bekeken, lijkt 50% van de vakken vanaf het tweede jaar in de avonduren gevuld te moeten worden. Ook neemt het aantal vakken qua keuzeaanbod in de praktijk af, omdat er sprake is van twee cycli die elkaar jaarlijks afwisselen. Dit betekent dat alle keuzevakken (dus alle vakken na de propedeuse) eens in de twee jaar aangeboden worden, afwisselend overdag en 's avonds. Wat betekent dit in de praktijk?

Gesteld dat je binnen drie jaar je bachelorfase af moet ronden en de onderzoeksvariant wil doen, zou je zo'n beetje alles wat men

aanbiedt binnen de disciplinegroep in kwestie moeten volgen (elke disciplinegroep biedt immers slechts 8 vakken aan over een periode van twee jaar en daarvan moet je er zes doen). Omdat je tijdens je bachelorfase ook veel bij andere faculteiten zult volgen, heb je waarschijnlijk geen enkele keuze wanneer je tijd hebt onderwijs aan de faculteit wijsbegeerte te volgen. Je moet gewoon volgen wat er aangeboden wordt: een zeer nauwkeurige planning is dus vereist. (Deze kwestie komt dinsdag 18 februari in de OC ter sprake: helaas voor de redactie te laat om het nog in dit nummer op te nemen.)

Daan Evers (studentlid Opleidings Bestuur wijsbegeerte) vertelt dat er data zijn vastgesteld voor voorlichtingsbijeenkomsten over de invoering van BaMa aan onze faculteit. Hierover zullen alle studenten waarschijnlijk te zijner tijd een brief ontvangen.

Osiris

Zoals wellicht iedereen inmiddels weet, is op de hele universiteit, en dus ook bij ons, Osiris ingevoerd. Osiris is een digitale database, waarin je studievoortgang en inschrijvingen voor cursussen zijn opgenomen. Omdat je dit alles nu rechtstreeks via internet zelf bij kunt houden, worden er geen tentamenbriefjes meer verstuurd. Op de pagina's van Osiris staat echter dat aan het overzicht van behaalde vakken geen rechten kunnen worden ontleend. Omdat je ook geen tentamenbriefjes meer krijgt met de handtekening van je docent erop kun je nu dus nergens meer rechten aan ontleenen. Aangezien veel filosofen meestal digibeten zijn en de deeltijdstudenten last hebben van de openingstijden van de helpdesk van Osiris, lijkt dit de nodige aandacht te vereisen van het bestuur van wijsbegeerte.

Meer informatie:

- * De notulen van het Studentenparlement zijn te vinden op het prikbord naast de grote computerleerzaal (K 484).
- * Kijk op www.phil.uu.nl/studentenparlement voor het laatste nieuws.
- * Op de homepage van onze faculteit staan verschillende links naar Osiris en uitleg daarover.
- * De helpdesk voor problemen met Osiris bevindt zich in het Studenten Service Centrum (SSC) in Trans 1, alias Ruppertgebouw.
- * Meer weten over BaMa? Klachten over de organisatie? Problemen met een vak?
- Mail naar studentenparlement@phil.uu.nl!

MEDEDELINGEN

Nieuwe medewerkers onderwijsadministratie

Op de onderwijsadministratie zijn twee nieuwe medewerkers werkzaam. Brigitta Bauhuis werkt (alweer vanaf 1 september) op woensdag, donderdag en vrijdag. Lisette de Groot is maandag 7 januari begonnen en werkt op maandag, dinsdag, woensdag en vrijdag.

Docentwijzigingen cursussen blok 4

De cursus Inleiding Politieke en Sociale Filosofie (propedeuse) wordt verzorgd door dr. A.M. Verbrugge.

De cursus Voortgezette Wijsgerige Antropologie wordt verzorgd door drs. P. Delaere.

De cursus Philosophy of Social Sciences wordt gegeven door X. van Mechelen. Deze cursus wordt in het Engels gegeven.

Inschrijfformulier blok 4

Op het blokinschrijfformulier staat abusievelijk in het rijtje voltijd doctoraalcursussen de cursus Geschiedenis van de esthetica II opgenomen. Dat moet echter zijn: Emoties (wb1117). Geschiedenis van de ethetica II wordt (zoals ook in de studiegids en op het rooster vermeld staat) in de avond aangeboden.

IP Programma

De introductiebijeenkomsten van het IP-programma zijn gepland op de eerste maandag van het blok van 16.00 tot 18.00 of 19.00 uur.

De bijeenkomsten in het vierde blok zijn voor GNW 2 van 16.00 tot 17.00 uur, Kennisleer en Wetenschapsfilosofie (deeltijd) van 18.00 tot 19.00 uur. Let op: Voor Inl. Politieke en Sociale Filosofie op woensdag van 17.00-18.00 uur.

De bijeenkomsten vinden plaats in kamer 467 van het bestuursgebouw.

Persbericht:

Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte (ANTW), jaargang 94, nummer 1.

Nu verschenen Themanummer: Rationale-Keuzetheorie

Dat de mens een rationeel wezen is, wist Aristoteles al. Maar op de vraag wat 'rationeel' precies betekent, worden nog steeds verschillende antwoorden gegeven. Een invloedrijk antwoord is de rationale-keuze theorie (Rational Choice Theory), het onderwerp van dit themanummer.

Traditiegetrouw wordt ook dit themanummer in februari gepresenteerd op het Café des Idées van de Internationale School voor Wijsbegeerte (ISVW). U bent van harte welkom op zondag 24 februari a.s. van 15.00 tot 18.00 uur op de Dodeweg 8 te Leusden. Dan zullen de auteurs van dit nummer o.l.v. ISVW-directeur P. Wouters met elkaar en met het publiek in discussie gaan.

Het themanummer Rationale-keuze theorie kost 12,50 Euro en is verkrijgbaar bij Koninklijke Van Gorcum BV, Tel. 0592-379555, e-mail: info@vangorcum.nl

Bij het Rooster:

Geen onderwijs op 26 maart (Dies), 29 maart (goede vrijdag) en 1 april (tweede paasdag)

* De FIB werkgroep wordt gegeven voor eerstejaars FIB studenten. In afwijking van de studiegids, wordt de werkgroep in de weken 2,3,5 en 7 van elk blok gegeven.

** De colleges van Verbeek starten vanaf 18-03-'02. De colleges van 18 maart worden eenmalig verplaatst naar dinsdag 19 maart. Vrijheid en Moraal start dus di. 19 maart 15-17 uur in 465 en CS. NW I di 19 maart 9-11 uur in 465. Daarna gewoon weer op de maandag volgens het rooster.

*** Dit college wordt gegeven bij voldoende belangstelling. Bij deelname van deeltijdstudenten wordt het college 's-avonds gegeven.

**** Deze cursus wordt alleen in deeltijd gegeven en niet zoals in de studiegids staat vermeld als dagcollege. De cursus wordt in het Engels gegeven.

De cursus Religieuze kennistheorie wordt geroosterd door Godgeleerdheid. De cursus start 01-05-'02 en duurt t/m 05-06-'02 en wordt gegeven in T1 125 van 13-15 uur.

Deze cursus wordt niet zoals in de studiegids staat vermeld als avondcollege gegeven.

De cursus Wijsgerige begripsanalyse is een onderdeel van Religieuze kennistheorie en wordt in tegenstelling tot wat in de studiegids vermeld staat niet apart gegeven.

Minstens 4 stageplaatsen:

Het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is op zoek naar een stagiare (filosoof of filosoof-in-bedrijf) die onderzoek wil doen naar maatschappelijk verantwoord ondernemen in Nederland en jawel, ook Duitsland. De uitvoering van deze stage speelt zich dan ook zowel in Den Haag als in Bonn af. Het gaat om kortlopend onderzoek en het afnemen van interviews. Geschatte duur van deze stage is 4 tot 6 maanden.

Het blad Filosofie Magazine, een populair -'wetenschappelijk' maandblad, heeft momenteel maar liefst drie stageplaatsen in de aanbieding. De redactie van FM huist in Amsterdam en het gaat om invulling van verschillende rubrieken.

Nadere informatie is verkrijgbaar bij Heleen Rippen, studieadviseur, telefoon 253 2172.

ROOSTER BLOK 4

PROPEDEUSE

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
9.00 - 11.00				GNW II HC Steenbakkers/Schuhmann T1B	GNW II HC Schuhmann/Steenbakkers T1B
11.00 - 13.00		GNW II Leescollege Steenbakkers/Schuhmann T1B	Inleiding Politieke & Sociale Filosofie HC Verbrugge CGZ F119	Let op: * FIB WG Seidel BG 467	Inl Pol.en Soc.Filosofie HC Verbrugge CGZ F119 Let op: 15-3-'02 in CGZ F125
13.00 - 15.00		GNW II Vaardigheden Steenbakkers/Schuhmann T1: B	Let op: 14.00-16.00 Inl Pol.en Soc.Filosofie Vaardighedenonderwijs Verbrugge CGZ F119		Let op: 14.00-16.00 Inl Pol.en Soc.Filosofie WG Verbrugge CGZ F119 Let op: 15-3-'02 in CGZ F125
Deeltijd 19.00 - 22.00		Kennisleer en Weten- schapsfilosofie HC Docent : onbekend T1:rood			

BASISDOCTORAAL

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
11.00 - 13.00		V. Wijsg. Antropologie HC en WG Delaere BG: 043		V. Wijsg. Antropologie HC en WG Delaere BG:043	
13.00 - 15.00					
15.00 - 17.00	Let op: ** Vrijheid en Moraal in de Nieuwre Wijsbegeerte WC Verbeek BG: 465			Let op: ** Vrijheid en Moraal in de Nieuwre Wijsbegeerte HC Verbeek BG:465	
Deeltijd 19.00 - 22.00				V. Wijsg. Antropologie HC Delaere T1B Let op: 11-04-'02 in CGZ F119	

VERVOLGDOCTORAAL

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag
9.00 - 11.00						
11.00 - 13.00	Let op:** CS. NW I (B) Verbeek BG 465	Emoties (OME) Tieleman BG: 465	Let op: 10.00-13.00 Bio-ethiek I Vorstenbosch BG 465	Emoties (OME) Tieleman BG: 465	Let op:** CS. NW I (B) Verbeek BG: 465	
13.00 - 15.00		Let op:*** Logische technieken HC Joosten BG: 467		Let op:*** Logische technieken HC Joosten BG: 467		Let op: 13.45 - 16.uur Bio-ethiek I Vorstenbosch JKH 15 A, zaal 206
15.00 - 17.00	Grondslagen Kennisrepresentatie Janssen T1:B		Grondslagen Kennisrepresentatie Janssen T1:B	Let op:*** Logische technieken WG Joosten BG: 467		
Avondcolleges 19.00 - 22.00		Let op: **** CS: Phil. of social sciences v. Mechelen BG: 465	Gesch. vd. esthetica II Steenbakkers T1 121			

N.B.: ROOSTERS BIJGEWERKT 14 - 02 - 2002.

KIJK ALTIJD OP WWW.PHIL.UU.NL VOOR DE LAATSTE WIJZIGINGEN!

TENTAMENROOSTER

TENTAMENS BLOK 3: 25 FEBRUARI - 29 FEBRUARI

	maandag 25	dinsdag 26	woensdag 27	donderdag 28	vrijdag 29
9.00 - 12.00					Geschiedenis van de Nieuwre Wijsbegeerte 1 Unnik 311
14.00 - 17.00		Logica voor AI Educ theatron	Taalfilosofie Educ Alfa	V. Pol. en Soc. Filosofie CGZ F119	
Deeltijd 19.00 - 22.00	Geschiedenis vd. esthetica T1:rood	Logica I Educ Alfa		V. Pol. en Soc. Filosofie T1:038	

HERKANSINGEN BLOK 2: 4 MAART - 8 MAART

	maandag 4	dinsdag 5	woensdag 6	donderdag 7	vrijdag 8
9.00 - 12.00		Inl. Wijsgerige Ethiek T1:B	FIB Inl. Fil. v. o, b en m. BG: 465	Natuurfilosofie BG: 465	Typentheorie BG:043
14.00 - 17.00	Logica II BG: 465		Logische complexiteit CGZ F119	Inleiding middeleeuwen T1:B	
Deeltijd 19.00 - 22.00	Wetenschapsfilosofie T1:B	Inleiding middeleeuwen CGZ F119			

N.B.: ROOSTERS BIJGEWERKT 30 - 01 - 2002.

KIJK ALTIJD OP WWW.PHIL.UU.NL VOOR DE LAATSTE WIJZIGINGEN!

Inschrijven voor de herkansingen in de periode 4 t/m 8 maart kan tot uiterlijk do. 21 februari bij de onderwijsadministratie!

Colofon

Hoofdredactie: Claartje van Sijl

Eindredactie: Wendy Roosenburg

Vormgeving: Carlo Ierna

De redactie:
Is hard op zoek naar nieuwe leden!

De FilosooF Nr. 18
oplage: 450

De deadline voor Nr. 19 is 1 Maart

Kopij kan ingeleverd worden via de De FilosooF-Folder in Students General, het postvakje bij de administratie of e-mail aan de.filosoof@phil.uu.nl

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden artikelen te wijzigen of in te korten.

Uitgave van de FUF & de Faculteit Wijsbegeerte
Heidelberglaan 8
3584 CS Utrecht

EINDE

17 FEBRUARI 1600

GIORDANO BRUNO

WORDT LEVEND VERBRAND

WEGENS ZIJN

KETTERSE OPVATTINGEN

DIE HIJ NOOIT

ONDER STOELEN OF BANKEN

HAD GESTOKEN.

21 FEBRUARI 1677

BARUCH DE SPINOZA

STERFT RUSTIG IN ZIJN BED

IN HET ACHTERKAMERTJE

VAN ZIJN LENZENSLIJPERIJ.

ZIJN MEEST CONTROVERSIËLE
WERKEN VERSCHENEN POSTHUMUM.

Erratum

Helaas is vanwege een technische fout bij de drukker alle *cursieve en vette* tekst als gewone platte tekst afgedrukt. Onze excuses hiervoor. In het interview waren alle vragen *cursief* om de leesbaarheid te vergroten. Jammer genoeg is dit dus misgegaan. Om duidelijk te maken wat de vragen zijn en wat de antwoorden, hebben wij hier nogmaals de vragen afgedrukt.

De redactie

Carlo Ierna: Kunt u in het kort vertellen wat u doet, wat uw functie is, waar u mee bezig bent qua onderwijs, onderzoek en andere activiteiten?

Hoe kwam u eigenlijk zelf tot de keuze om filosofie te studeren? Heeft u ook al filosofie op de middelbare school gehad?

Verwachtte u de overstap van eerste- naar tweede orde problemen, die u net noemde, al toen u zelf filosofie ging studeren?

Specifiek filosofische technieken zoals het socratisch gesprek of het publieke debat, waarin je rationeel moet argumenteren worden nu veelal gezien als instrumenten in plaats van inhoudelijke zaken: men geeft er zelfs speciaal les in.

Daarom dus ook de nut en de noodzaak van filosofie op de middelbare school: vanwege het integreren met het dagelijkse leven, een soort van wijsgerige houding misschien...?

Hoe bent u eigenlijk in uw huidige functie aan onze faculteit terechtgekomen?

Wat denkt u over het huidige filosofische klimaat in het publieke debat?

Hoe zijn de statistieken van het middelbare schoolvak filosofie op het moment?

Is er veel interesse voor de opleiding docent filosofie?

Hoe ziet de opleiding docent filosofie eruit?

Wat zijn uw plannen voor de toekomst hier?

In de toekomst schijnt het zo te zijn dat we nauw zullen gaan samenwerken, zoniet fuseren, met letteren en theologie. Hoe denkt u daarover?

Bedankt voor dit interview!